

Avskrift.

827

SVERGES KOMMUNISTISKA PARTI
Kungsgatan 84 III - Stockholm

Stockholm den 4 mars 1939

Till

borgarrådet dr. Yngve Larsson
Stadshuset

På Eder begäran översänder jag härmed några uppgifter över stockholmspolisens behandling av politiska flyktingar. Jag ber att få påpeka, att detta endast är några av de fall om vilka jag genom flyktingsorganisationer erhållit uppgifter. Jag anser att såväl främlingslagen som det sunnda förnuftet, för att nu inte tala om humaniteten, borde föranleda kriminalpolisen att behandla sådana fall annorlunda. För att ingen skall tro att jag ser ensidigt, partipolitiskt på denna sak, vill jag till kriminalpolisens favör anföra, att flertalet flyktingar behandlas på ett annat och bättre sätt, och att den som anhålles och fängslas alltid röner en human och förståendefull behandling av den polispersonal som har med vederbörande att skaffa. Min personliga uppfattning är, att den i vissa fall fullkomligt upprörande behandlingen av flyktingar som förekommit främst beror på ålderstigna instruktioner och även till dels på det högre polisbefälets missuppfattning av främlingslagen.

I hopp att Ni, herr borgarråd, vidarebefordrar det material jag härmed översänder och bidrager till ett avhjälpande av påtalade missförhållanden, tecknar jag

med utmärkt högaktning

Sven Linderot

Avskrift.

Fall för belysning av Stockholmspolisens behandling
av politiska flyktingar.

1. Finske flyktingen Otto Sohkanen.

Politisk flykting från Finland sedan 1918. Kom till Sverige den 28 maj 1936 från Amerika, där han vägrats fortsatt uppehåll. Ansökan om uppehållstillstånd avslogs av Socialstyrelsen, enligt uppgift av vederbörande tjänsteman beroende på, att Socialstyrelsen ej ansett det styrkt, att S. var politisk flykting. Det politiska flyktingskapet fastställdes emellertid sedermera, i det Kungl. Maj:t beslut, att S. icke mot sin vilja fick föras till Finland. Avslaget på uppehållstillståndet stod emellertid fast, och den 11 maj 1938 fick S. föreläggande att inom femton dagar ha lämnat landet. Då föreläggandet icke kunde efterkommas, gick fallet till förpassning, som polismyndigheten sökte genomföra den 1 juni 1938 genom att sända honom till Estland. Polismyndigheten sökte hemlighålla förpassningen; vare sig den flyktingskommitté (Svenska Röda Hjälpens flyktingskommitté) eller de bekanta, hos vilka Sohkanen bott under sin tvååriga vistelse i landet kunde få uppgift om vad som planerades. Först en timma innan S. skulle sända iväg med ångaren Estonia till Estland, blev avsikten klar, och hänvändelse gjordes under hand till Socialstyrelsen - dagen efter även skriftligt - varvid anfördes, att Estland icke kunde anses som lämpligt förpassningsland, då S. "icke kunde anses där åtnjuta trygghet mot att bli vidarevänd till sitt hemland" (nya främlingslagen, par. 24). Förpassningens verkställighet inhiberades, och S. hölls någon tid i förvar på Kungsholmen. Endast kort tid efteråt försökte polismyndigheten på nytt verkställa förpassning, denna gång till Lettland. Också denna gång genomfördes den i hemlighet, varigenom flyktingshjälpsorganisationen fick vetskap därom först då S. redan befann sig på en båt destinerad till Lettland. Då Lettland i ännu högre grad måste anses som olämpligt förpassningsland i detta fall, gjordes hänvändelse till Socialstyrelsen. Polismyndigheten fick telegram- och telefonledes stoppa båten i yttersta skärgården och beordra lotsbåten att hämta S. i land igen.

S. vistas alltjämt i Sverige.

2. Finske flyktingen Yrjö Enne.

E. anhölls av polismyndigheten för att utan anmälan ha uppehållit sig i landet. Fick föreläggande att lämna landet med den officiella hänvisningen, att han inkommit i landet utan föreskriven legitimationshandling (han anklagades även för att ha arbetat illegalt för Finland, men officiella motiveringen var ovannämnda). Den 4 februari 1938 verkställde polismyndigheten förpassning, i det Enne sändes med båt från Göteborg till Frankrike. Även i detta fall undanhölls flyktingshjälporganisationen varje upplysning. E. vägrades sätta sig i förbindelse med densamma eller med de bekanta, där han bott. Först dagen efter erhöles upplysningen, att E. skulle förpassas till Frankrike "men han är redan på väg dit". E. vägrades uppehåll i Frankrike och måste fara tillbaka till Sverige efter någon vecka. Återkommen till Stockholm anhölls han på nytt och fördes denna gång till Malmö för avvisning till Danmark, eftersom han via detta land återkommit från Frankrike. E. avvisades - vilket man redan på förhand räknat med, enl. uppgift - även från Danmark och fick på nytt återvända till Stockholm, där han fortfarande vistas.

3. Polismyndighetens rätt att taga i förvar.

Nya utlänningslagen par. 27 stadgar: "Har polismyndighet gjort framställning om förpassning och finnes skäligen kunna befaras att utlänningsen avviker, må polismyndigheten taga honom i förvar eller ställa honom under uppsikt..."

Detta praktteras f.n. så, att politisk flykting, som kommer till landet utan att inneha föreskriven legitimationshandling, får sitta i förvar intill dess Socialstyrelsen yttrat sig beträffande uppehållsfrågan, vilket i vanliga fall tar flera veckor. Formellt är åtgärden laglig, då anledning till förpassning finnes, eftersom vederbörande inkommit i riket utan föreskriven legitimationshandling. Men praxis är, att dylika flyktingar beviljas uppehåll, därest de legitimeras av flyktingshjälporganisation, och det torde "icke skäligen kunna befaras att utlänningsen avviker", då han eller hon ju kommit hit just för att få stanna.

Exempel:

- a) Fru Charlotte Bischoff, politisk flykting från Tyskland. Kom till Sverige den 5 januari 1939. Legitimerades såsom politisk flykting av Svenska Röda Hjälpens flyktingskommitté. Bischoff hölls i förvar på Kungsholmen till 10 februari. Under dessa 5 veckor fick hon tillfälle till promenad endast 5 gånger, första gången efter att ha hållits inspärrad 3 veckor. Polismyndighetens framställning om förpassning remitterades av Socialstyrelsen, som ansåg det styrkt, att B. var politisk flykting.
- b) Willy Neumann, politisk flykting från Tyskland. Kom till Sverige den 10 februari 1939 och legitimerades såsom flykting av samma flyktingshjälpkommitté. Hölls i förvar tills måndagen den 27 februari i avvaktan på Socialstyrelsens behandling av ansökan om uppehållstillstånd och främlingspass.

4. Passlösa flyktingar behandlas som kriminella brottslingar.

Under senare tid - tidigare har såvitt bekant dylikt förfarande icke praktiserats - registreras politiska flyktingar på samma sätt som kriminella brottslingar, i den mån de inkommit i landet utan föreskriven legitimationshandling. Detta sker även i de fall, då vederbörande legitimerats som flykting av flyktingshjälporganisation. Flerdubbla fingeravtryck av samtliga fingrar tages, fotografering sker framifrån och båda sidor med påhängd nummerbricka, eventuella ärr uppmätas noggrant, guldänder räknas etc.

Flyktingar i Stockholm, legitimerade av Svenska Röda Hjälpens flyktingskommitté, som fått undergå dylik behandling äro:

Arthur Henschel, Alfred Raab, August Moser, Charlotte Bischoff, Willy Neumann. I följande fall har kunnat fastställas, att signalementen sänts till vederbörande myndigheter i de fascistiska länderna:

- a) Arthur Henschel: Blev i slutet av november på ovannämnda sätt behandlad av polismyndigheten i Stockholm. Knappt fyra veckor senare fick H. från anhöriga i Tyskland meddelande, att hans 73-årige fader kallats till Gestapo och fått undergå förhör i anledning av sonens flykt till Sverige. De anhöriga, som därigenom fått utstå en del chikaner från tyska polisens sida, meddelade, att man förelagt dem fotografier, fingeravtryck etc. och ställt frågor, som en-

Stockholm
M70

dast kunde ha ställts i anslutning till av polismyndigheten i Stockholm nedsänd rapport. De anhöriga saknade tidigare upplysning om att H. vistades som flykting i Sverige.

- b) Alfred Raab: Kom i juli 1938 till Sverige som politisk flykting från Österrike. Trots att han innehade en rad dokument för legitimation, dopattest, lärlingsbrev etc. med eller utan fotografier, fick han undergå ovannämnda behandling för "identifiering". Kort tid efteråt fick han från sin fader i Wien ett brev med förfrågan, vad som stod på. Polismyndigheten hade varit hos honom och förelagt "fängelsefotografier" och gjort ett ingående förhör på grundval av rapport från Stockholm. Fadern visste icke tidigare var sonen befann sig, men hade fått vetskap därom genom polisen.
- c) August Moser: Kom som flykting till Sverige slutet av 1938. Legitimerades såsom politisk flykting såväl av Svenska Röda Hjälpens flyktingskommitté som av den socialdemokratiska flyktingskommittén. "Fackliga och politiska emigranters hjälpkommitté". Fick undergå proceduren med fingeravtryck, fotografering etc. Fick kort tid efteråt från sin hustru i Österrike meddelande, att polisen varit där och gjort undersökning samt förelagt fotografier med förfrågan, om det var hennes man etc. Polisen hade i detta fall gått runt till samtliga grannar i huset och gjort förfrågningar angående M.
- d) Charlotte Bischoff. Fick under förvaringstiden genom ^{-3a} fingeravtrycks- och fotograferingsproceduren. I detta fall erhöles upplysning genom en av polissystrarna, som meddelade B. att "rapporten och fotografierna har sänts till Tyskland, men det dröjer nog länge ännu innan vi får svar". Då B:s man sedan 1934 sitter i fängelse, dömd till 8 år, kan i detta fall förfaringssättet ge anledning till diverse chikaner.